

sygn. akt VII U 1309/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

28 lipca 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Małgorzata Kosicka

po rozpoznaniu 28 lipca 2021 r. na posiedzeniu niejawnym

odwołania B. Ż.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W.

z 9 i 10 lipca 2020 r., znak (...)

o dodatek pielęgnacyjny i świadczenie uzupełniające

oddala odwołania.

UZASADNIENIE

B. Ż. 2 września 2020 r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 10 lipca 2020 r., znak: (...). Odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do świadczenia uzupełniającego oraz o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych. Jednocześnie wniosła o dopuszczenie dowodu z jej przesłuchania, zeznań świadków oraz opinii biegłego sądowego z zakresu medycyny narządów ruchu lub geriatry na okoliczność wpływu istniejących chorób i schorzeń na zdolność do samodzielnej egzystencji. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona wskazała, że wrodzone zwłknięcie obu stawów biodrowych uniemożliwia jej samodzielne zaspokajanie własnych potrzeb życiowych. W jej ocenie korzysta z pomocy męża, córek i krewnych z powodu nasilającego się bólu stawów (odwołanie k. 3-5 a. s.).

Ubezpieczona złożyła odwołanie również od decyzji organu rentowego z 9 lipca 2020 r., znak: (...) wnosząc o przyznanie prawa do dodatku pielęgnacyjnego. Odwołująca powołała się na tożsame argumenty i wnioski, jak w treści odwołania z 2 września 2020 r. (odwołanie, k. 2-4 a. s. VII U 1310/20).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołania wniósł o oddalenie odwołań na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Uzasadniając swe stanowisko organ rentowy zaakcentował, że komisja lekarska ZUS orzeczeniem z 3 lipca 2020 r. stwierdziła, że odwołująca nie jest osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji. Mając na uwadze powyższe ZUS uznał, że nie ma podstaw do przyznania ubezpieczonej prawa do dodatku pielęgnacyjnego. W odniesieniu do wniosku o świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji organ rentowy również powołał się na orzeczenie wydane przez komisję lekarską ZUS, która stwierdziła, że badana nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji, co stanowiło podstawę wydania kolejnej zaskarżonej przez ubezpieczoną decyzji (odpowiedź na odwołanie, k. 8 a. s. i k. 7 a. s. VII U 1310/20).

Sąd na podstawie art. 219 k.p.c. połączył sprawę VII U 1310/20 ze sprawą VII U 1309/20 celem łącznego rozpoznania i wyrokowania oraz prowadzenia łącznie pod sygnaturą VII U 1309/20 (zarządzenie z 22 października 2020 r., k. 9 a. s. VII U 1310/20).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. Ż., urodzona (...), od 29 marca 1982 r. pobierała nieprzerwanie rentę inwalidzką, a następnie rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy przyznanej na stałe. W wyniku uznania niezdolności do samodzielnej egzystencji, odwołująca otrzymała prawo do dodatku pielęgnacyjnego w okresie od 1 kwietnia 2015 r. do 30 kwietnia 2020 r. (decyzje, akta ZUS).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. decyzją z 16 października 2017 r., znak: (...) przyznał odwołującej prawo do emerytury od 3 października 2017 r. i jednocześnie z tym dniem ustaliło prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy (decyzja, akta ZUS).

U B. Ż. rozpoznano w dzieciństwie dysplazję stawów biodrowych skutkującą rozwojem zmian zwyrodnieniowych obu stawów biodrowych. W 1980 r. ubezpieczona przeszła zabieg osteotomii typu M. lewej kości biodrowej, zaś w latach 2008 i 2016 zostały założone jej protezy całkowite odpowiednio prawego stawu biodrowego, a następnie lewego stawu biodrowego po wcześniejszym usunięciu materiału zespalającego po osteotomii. W 2017 r. dokonano protezoplastyki lewego stawu kolanowego (dokumentacja lekarska, akta ZUS).

Ubezpieczona 7 maja 2020 r. złożyła do organu rentowego wnioski o świadczenie uzupełniające dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji oraz o ponowne ustalenie prawa do dodatku pielęgnacyjnego (wnioski z 7 maja 2020 r., akta ZUS).

W toku postępowania wyjaśniającego B. Ż. została skierowana na badanie do lekarza orzecznika ZUS, który uznał, że nie jest ona osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji. Na skutek sprzeciwu odwołującej komisja lekarska ZUS podtrzymała stanowisko wyrażone przez lekarza orzecznika i także ustaliła, że badana nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji (orzeczenie z 3 czerwca 2020 r., sprzeciw z 5 czerwca 2020 r. i orzeczenie z 3 lipca 2020 r., akta ZUS).

Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy zaskarżonymi decyzjami odpowiednio z 9 lipca 2020 r., znak: (...) oraz z 10 lipca 2020 r., znak: (...), w oparciu o orzeczenie komisji lekarskiej ZUS odmówił odwołującej się prawa do dodatku pielęgnacyjnego oraz do świadczenia uzupełniającego dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji (decyzje z 9 lipca 2020 r. i 10 lipca 2020 r., akta ZUS).

Z uwagi na aktualny stan zdrowia rodzina pomaga odwołującej przy załatwianiu różnych spraw, ponieważ porusza się ona za pomocą kul ortopedycznych. W miejscu zamieszkania ma przystosowane warunki do własnej niepełnosprawności, ponieważ posiada wysokie łóżko i podwyższony sedes. Mąż odwołującej pomaga jej przy higienie ciała, mimo że potrafi ona sama korzystać z prysznicy. Ubezpieczona potrafi samodzielnie ubrać się i założyć specjalnie dostosowane buty oraz przygotować, a następnie skonsumować posiłek. Przez większość czasu B. Ż. przebywa w domu. Bardzo rzadko zajmuje się zakupami, co najczęściej należy do obowiązków jej męża. Odwołująca się wykonuje też drobne czynności związane ze sprzątnięciem mieszkania. Zdarza się, że ubezpieczona również uczestniczy w mszy w kościele (zeznania świadków B. O., Z. D., J. Ż., M. Ż. oraz odwołującej k. 28-31 a. s.).

Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego ortopedy na okoliczność, czy odwołująca jest całkowicie niezdolna do samodzielnej egzystencji, a jeżeli tak, to czy jest to niezdolność trwała czy okresowa, a jeżeli okresowa, to na jaki okres (postanowienie z 8 grudnia 2020 r., k. 32 a. s.).

Biegły wskazał, że B. Ż. nie jest osobą trwale i czasowo niezdolną do samodzielnej egzystencji z powodu schorzeń ortopedycznych. Co prawda odwołująca nie odzyskała pełnej sprawności stawów biodrowych, jednak funkcjonują one lepiej niż biodra dysplastyczne, które od urodzenia charakteryzują się rozwiniętymi wtórnymi zmianami zwyrodnieniowymi. Wykonany zabieg protezoplastyki przywrócił w pewnym zakresie funkcję kolana, która została wcześniej utracona z powodu zachodzących zmian zwyrodnieniowych. Ubezpieczona jest w stanie samodzielnie poruszać się i wykonywać podstawowe czynności dnia codziennego. Odwołująca wymaga pomocy osób trzecich jedynie w zakresie czynności, które wymagają przeciążenia kończyn dolnych (opinia biegłego sądowego ortopedy P. R., k. 37-39 a. s.).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych, opinii sporządzonej przez biegłego sądowego z zakresu ortopedii P. R., a także w oparciu o treść zeznań świadków B. O., Z. D., J. Ż., M. Ż. i przesłuchania odwoływanej.

Sąd uznał za wiarygodną dokumentację medyczną zawartą w aktach sprawy. Dowody te nie były kwestionowane przez strony procesu i nie stanowiły pomiędzy nimi sporu w rozpatrywanej sprawie.

W ocenie sądu, na wiarygodność również zasługują wnioski zawarte w opinii biegłego ortopedy, który w sposób rzetelny ocenił stan zdrowia odwoływającej się na podstawie wykonanego badania oraz znajdującej się w aktach sprawy dokumentacji medycznej. Stanowisko zaprezentowane przez biegłego jest logiczne i pozwala ustalić zakres dysfunkcji organizmu badanej. Biegły jednoznacznie stwierdził, że ubezpieczona, mimo zdiagnozowanego zwyrodnienia obu stanów kolanowych, jest w stanie samodzielnie poruszać się i wykonywać podstawowe czynności związane z toaletą ciała czy przygotowaniem posiłków, dzięki wykonanemu zabiegowi protezoplastyki.

Zeznania świadków i odwoływającej co do zasady są wiarygodne w zakresie, w jakim dotyczą codziennego funkcjonowania ubezpieczonej. Sąd miał jednak na uwadze, że w sprawach o rentę zarówno zeznania świadków, jak i zainteresowanej strony nie mogą stanowić dowodu materialnego, ponieważ ogólną zasadą prawa emerytalno-rentowego jest wyrokowanie na podstawie opinii biegłych sądowych z zakresu specjalności dotyczących chorób osoby badanej. Postępowanie dowodowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie rządzi się jako nadrzędną regułą, że dowód z zeznań świadków powinien być zawsze przeprowadzony, gdyż jego znaczenie nie musi być większe niż dokumentów (wyrok Sądu Najwyższego z 18 grudnia 2013 r., sygn. akt I UK 159/13). Opinia biegłego sądowego była klarowna i jasno przedstawiła stan zdrowia ubezpieczonej. Przedmiot sporu został dostatecznie wyjaśniony za pomocą tego dowodu, dlatego też twierdzenia świadków oraz odwoływającej nie miały istotnego znaczenia w kontekście wydanego rozstrzygnięcia.

W toku postępowania sądowego odwołująca złożyła zastrzeżenia do opinii biegłego sądowego, jednakże sąd doszedł do wniosku, że nie zasługiwały one na uwzględnienie.

W ocenie ubezpieczonej, biegły sądowy nie odniósł się do aktualnego stanu drugiego stawu kolanowego oraz stopy, które wymagają leczenia operacyjnego. Zarzuciła też, że badanie i ocena stanu jej zdrowia nie została oparta na skali Barthel. Jednakże równocześnie ubezpieczona wskazała, że nie uważa się za osobę całkowicie niezdolną do samodzielnej egzystencji, co też było zbieżne ze stanowiskiem biegłego sądowego.

Mając na uwadze powyższe sąd uznał, że zgromadzony materiał dowodowy jest wystarczający do wydania orzeczenia.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania B. Ż. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 10 lipca 2020 r., znak: (...) oraz z 9 lipca 2020 r., znak: (...), są niezasadnione.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz. U. z 2020 r., poz. 1936) zwanej dalej „ustawą o świadczeniu uzupełniającym”, celem świadczenia uzupełniającego jest dodatkowe wsparcie dochodowe osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniu uzupełniającym, świadczenie uzupełniające przysługuje osobom, które ukończyły 18 lat i których niezdolność do samodzielnej egzystencji została stwierdzona orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji albo orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji, albo orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i niezdolności do samodzielnej egzystencji, albo orzeczeniem o całkowitej niezdolności do służby i niezdolności do samodzielnej egzystencji.

W myśl art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o świadczeniu uzupełniającym, w sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie, dotyczących postępowania w sprawie świadczenia uzupełniającego, wypłaty tego świadczenia oraz wydawania orzeczeń, o których mowa w art. 2 ust. 1, stosuje się odpowiednio m.in. przepisy ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 53 z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą emerytalną”, z wyjątkiem art. 136 tej ustawy.

Ponadto zgodnie z art. 75 ust. 1 ustawy emerytalnej dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat życia, z zastrzeżeniem ust. 4.

W obu przypadkach przyznanie dodatku pielęgnacyjnego, jak i świadczenia uzupełniającego jest uwarunkowane od uznania, że odwołująca jest niezdolna do samodzielnej egzystencji. Z art. 13 ust. 5 ustawy emerytalnej wynika, że niezdolność do samodzielnej egzystencji jest spowodowana naruszeniem sprawności organizmu konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy drugiej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem pojęcie to ma szeroki zakres przedmiotowy, obejmuje bowiem opiekę oznaczającą pielęgnację, a więc zapewnienie ubezpieczonemu możliwości poruszania się, odżywiania, zaspokajania potrzeb fizjologicznych, utrzymywania higieny osobistej a także pomoc w załatwianiu elementarnych spraw życia codziennego, takich jak robienie zakupów, uiszczanie opłat czy składanie wizyt u lekarza. Niezdolność do samodzielnej egzystencji ma więc wymiar podwójny, dotyczący zarówno podstawowych czynności własnej osoby, jak i czynności życia codziennego. Orzeczenie niezdolności do samodzielnej egzystencji wymaga niemożności samodzielnego wykonywania tych czynności łącznie na obu wskazanych płaszczyznach. W ramach zakresu pojęcia „niezdolności do samodzielnej egzystencji” należy odróżnić opiekę oznaczającą pielęgnację od pomocy w załatwianiu elementarnych spraw życia codziennego, takich jak robienie zakupów, uiszczanie opłat czy składanie wizyt u lekarza (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 6 marca 2013 r., III AUa 1235/12). Pojęcie niezdolności do samodzielnej egzystencji obejmuje z jednej strony opiekę, oznaczającą pielęgnację, czyli zapewnienie ubezpieczonemu możliwości poruszania się, odżywiania, zaspokojenia potrzeb fizjologicznych, czy utrzymania higieny osobistej, a z drugiej strony dotyczy też pomocy w załatwianiu elementarnych spraw życia codziennego, takich jak: robienie zakupów, uiszczanie opłat, składanie wizyt u lekarza, czy załatwianie spraw urzędowych. Dopiero te dwa aspekty ujmowane łącznie wyczerpują zakres znaczeniowy ustawowego pojęcia „niezdolności do samodzielnej egzystencji” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 27 kwietnia 2000 r., III AUa 190/00; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 21 lutego 2002 r., III AUa 1331/01; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 6 marca 2003 r., I AUa 651/02). Istotne jest przy tym, iż sam fakt, że osoba doznaje pewnych utrudnień w realizacji potrzeb życia codziennego nie może przesądzać o uznaniu jej za niezdolną do samodzielnej egzystencji (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 3 września 2015 r., III AUa 910/14).

Jak wynika z opinii biegłego z zakresu ortopedii, odwołująca nie jest niezdolna do podejmowania samodzielnie czynności życia codziennego. Poziom dysfunkcji organizmu ubezpieczonej w żadnym obszarze nie powoduje u niej niezdolności do samodzielnej egzystencji. W związku z tym ubezpieczona nie spełnia obecnie podstawowej przesłanki niezbędnej do przyznania jej prawa do świadczenia, która wynika z art. 75 ust. 1 ustawy emerytalnej oraz art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniu uzupełniającym. Z materiału dowodowego w postaci opinii biegłego sądowego w/w specjalności wynika jednoznacznie, że odwołująca nie jest niezdolna do samodzielnej egzystencji. Sporządzona opinia była jasna, rzetelna i w całości korelowała z dokumentacją medyczną znajdującą się w aktach organu rentowego. Sąd przy tym nie neguje, że dysfunkcje organizmu występujące u odwołującej są poważne, co powoduje utrudnienia w jej codziennym życiu. Jednak aktualny poziom nasilenia tych dysfunkcji nie jest aż tak zaawansowany, aby czynił ją niezdolną do samodzielnej egzystencji. Sąd zważył, że wnioski zawarte w opinii biegłego sądowego wskazują, że ubezpieczona jest zdolna do zabezpieczenia wszystkich czynności życia codziennego w sposób samodzielny.

W niniejszej sprawie, w ocenie sądu, odwołująca nie umotywowała wystarczająco swojego stanowiska, co uzasadniałoby dalsze prowadzenie postępowania sądowego. W takim przypadku nie było podstaw do dopuszczenia

dowodu z opinii uzupełniającej lub z opinii innego biegłego sądowego z zakresu ortopedii. Ubezpieczona nie złożyła też w tym zakresie wniosku.

W związku z powyższym sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w tenorze wyroku.